

PM 2017:259 RI (Dnr 108-1418/2017)

Utredning av konsekvenserna av vinstförbud i välfärden

Skrivelse av Anna König Jerlmyr (M) och Lotta Edholm (L)

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Skrivelsen besvaras med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Anna König Jerlmyr (M) och Lotta Edholm (L) uttrycker i sin skrivelse en oro för hur en eventuell vinstbegränsning kan komma att påverka utförare och utbud av verksamheter inom välfärdssektorn.

Skrivelsen har även undertecknats av ersättarna Karin Ernlund (C) och Erik Slottnér (KD).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret vill lyfta fram att delbetänkandet inte remitterades till Stockholms stad och anser att en vinstbegränsning är motiverad med utgångspunkt från principen att medel som allokeras till välfärden ska stanna i välfärden.

Mina synpunkter

Kommunstyrelsen besvarade den 6 september 2017 delbetänkandet om Kvalitet i välfärden (SOU 2017:38). Där framgår att kommunstyrelsens majoritet delar uppfattningen att skattemedel avsedda för välfärd ska användas för välfärd och att det därför finns anledning att begränsa övervinster i exempelvis skola och omsorg.

I ovan nämnda betänkande, och det tidigare betänkandet Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78) redovisar utredningen en bedömning av hur konsekvenserna av de förslag som läggs fram skulle bli för enskilda, företag och samhället. Dessa båda betänkanden har remissbehandlats och utifrån utredningens förslag och de inkomna remissvaren avser regeringen lägga fram ett förslag. Ett mer detaljerat kommande förslag kan värderas när ett sådant har presenterats. Att initiera en omfattande utredning baserat på hypoteser och icke-presenterade förslag förefaller vara ett ousvarligt sätt att hantera skattebetalarnas medel.

Med detta sagt är det viktigt att synliggöra den skillnad som uppenbarligen finns mellan de borgerliga partierna och majoriteten i kommunstyrelsen. Uppfattningen att

det är oproblematiskt med vinster oavsett deras storlek delas inte av nuvarande majoritet. Den kravlöshet som präglade stora delar av välfärdssektorn under tidigare mandatperiod tillsammans med avsaknad av vinstreglering innebar vinstnivåer på uppemot 30% i vissa välfärdssektorer. Det är orimligt för alla som vill värna tilltron till det offentliga välfärdssamhället att stora delar av stadens resurser inte används för avsedda ändamål. Därför har nu den nuvarande majoriteten inom flera områden höjt kraven. Ett sådant exempel är hemtjänsten där det nu ställs såväl högre kvalitetskrav som krav på bättre anställningsvillkor. När dessa krav formulerats har de mötts av en betydande oro från borgerligheten om att de kan begränsa mångfalden. Det visar sig nu att det fortsatt finns ett stort utbud av kommunala och privata utförare och en betydande mångfald.

På samma sätt gör nu M, L, C och KD sitt bästa för att blåsa upp en skräckbild att effekterna kring en vinstreglering skulle innebära att icke-kommunala alternativ kommer avvecklas i stor utsträckning. Det är naturligtvis nedlåtande både mot många seriösa företag och icke-vinstdrivande företag som strävar efter att utveckla en välfärdsverksamhet snarare än vinstmaximering. Det är också i sak tveksamt givet de erfarenheter som faktiskt finns av skärpta kvalitetskrav.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Skrivelsen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 23 november 2017

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Skrivelse - Utredning av konsekvenserna av vinstförbud i välfärden

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) och borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Föredragande borgarråds förslag avslås.
2. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att utreda konsekvenserna av vad välfärdsutredningens förslag skulle innebära för stockholmarnas välfärd.
3. Därutöver anföras följande.

Det är uppenbart att Socialdemokraterna inte är villiga att ta ansvar och utreda konsekvenserna av ett vinstförbud för fristående verksamheter i Stockholms stad. Uppenbart är även att Socialdemokraterna inte har tagit till sig fakta samt försöker tillskriva oss uppfattningar vi inte har.

Frågan har aldrig handlat om ifall ”skattemedel avsedda för välfärd ska användas för välfärd” eller om att kvaliteten självfallet är det överordnade i såväl fristående verksamheter som i egen regi. Om detta är vi eniga med Socialdemokraterna.

Vi upprepar därför vad saken gäller: Ett ansvarsfullt politiskt ledarskap måste utreda konsekvenserna av ett förslag som i praktiken äventyrar stockholmarnas välfärd. Ett sådant

ansvarsfullt politiskt ledarskap har även satt sig in i sakfrågorna och blundar inte för verkligheten. Vi kan konstatera att Socialdemokraterna i Stockholms stad brister vad gäller båda dessa punkter.

I verkligheten består huvuddelen av verksamheterna inom den fristående välfärdssektorn av mindre aktörer. Av de drygt 12000 vård- och omsorgsföretagen har 93 procent färre än 20 anställda. Över 50 procent av omsorgsföretagen drivs av kvinnor. Välfärdssektorn är ett område där kvinnors företagande är starkt framträdande. Detta ska uppmuntras, inte bestraffas.

Genom försåtlig och hårt ideologisk argumentation har Socialdemokraterna istället försökt leda tankarna till något helt annat än vad de flesta välfärdsföretags vardag handlar om: Att kunna ha ett överskott som gör verksamheten överblickbar, stabil och möjlig att planera. Om Reepalus förslag blir verklighet kommer huvuddelen av de företag stockholmarna är beroende av för sin välfärd inte kunna generera tillräckligt överskott för att bedriva en stabil verksamhet och tvingas lägga ned. Konsekvenserna för staden och för stockholmarna riskerar att bli mycket omfattande.

De frågor en utredning ska besvara är exempelvis:

- Var ska de 70 000 gymnasieelever som valt fristående skolor få sin utbildning?
- 92 procent av Stockholms hemtjänstutförare är fristående. Varifrån ska brukarna få sin omsorg i framtiden? Det här är grupper som inte kan vänta, utan behöver stabilitet och kontinuitet i sin vardag.
- 40 procent av stadens vård- och omsorgsboende bedrivs i fristående regi. Vart ska de boende ta vägen?
- Ska personal som valt ett arbete i fristående verksamheter tvingas att arbeta i kommunens verksamheter?

Listan på frågor är mycket lång och en utredning måste genomlysas varje aspekt av den så kallade välfärdsutredningen och dess konsekvenser för stockholmarna. Allt annat vore totalt ansvarslost.

Ett ansvarsfullt politiskt ledarskap borde dessutom bekymra sig över underskotten i verksamheter i egen regi om man vill framstå som trovärdig vad gäller att värna välfärden.

Kommunstyrelsen

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Cecilia Brinck, Dennis Wedin, Jonas Nilsson och Lars Jilmstad (alla M) och Lotta Edholm (L) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Karin Ernlund (C) och Erik Slottnér (KD) med hänvisning till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Anna König Jerlmyr (M) och Lotta Edholm (L) uttrycker i sin skrivelse en oro för hur en eventuell vinstbegränsning kan komma att påverka utförare och utbud av verksamheter inom välfärdssektorn.

Skrivelsen har även undertecknats av ersättarna Karin Ernlund (C) och Erik Slottner (KD).

I skrivelsen beskrivs att stockholmarna i huvudsak är nöjda med rådande valfrihetssystem och att ett vinsttak skulle kunna komma att påverka möjligheten till val av fristående förskola eller skola.

I skrivelsen föreslås att kommunstyrelsen beslutar att uppdra stadsledningskontoret att utreda följande:

1. Vilka konsekvenser bedöms ett vinstförbud enligt den så kallade välfärdsutredningen att få för fristående välfärdsverksamheter i Stockholm stad och för Stockholmare som har valt fristående alternativ?
2. Vilken beredskap har staden för att säkerställa medborgarnas välfärd med anledning av att förskolor, skolor, vård- och omsorgsboenden och hemtjänstföretag kan komma att behöva lägga ned sin verksamhet på grund av ett vinstförbud?
3. Hur säkerställs och utvecklas kvaliteten i stadens välfärdsverksamheter när konkurrensen och mångfalden minskar till följd av ett vinstförbud?
4. Hur säkerställs stockholmarnas valfrihet när konkurrensen och mångfalden av aktörer minskas till följd av ett vinstförbud?
5. Hur tryggas investeringar i utökad välfärd för det växande Stockholm när privata investeringar riskerar utebli på grund av ett vinstförbud?

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 1 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

I skrivelsen uttrycks en oro med anledning av inriktningen i delbetänkandet Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78). Stadsledningskontoret vill lyfta fram att detta delbetänkande inte remitterades till Stockholms stad. Däremot har staden svarat på delbetänkandet Kvalitet i välfärden” (SOU 2017:38). Här lyfter staden fram värdet av ett större inslag av tillitbaserad styrning, vilken syftar till att utveckla formerna för den offentliga styrningen genom att balansera behovet av kontroll med förtroende för medarbetarnas verksamhetsnära kunskap och erfarenhet. Stadsledningskontoret vill dock understryka vikten av att det är grundläggande att företag som verkar inom välfärdssektorn även framgent kan vara vinstdrivande. Kontoret anser samtidigt att en vinstbegränsning är motiverad med utgångspunkt från principen att medel som allokeras till välfärden ska stanna i välfärden. Stadsledningskontoret instämmer i den analys som görs i ”Kvalitet i välfärden” beträffande att medel allokerade till välfärden ska stanna i välfärden. Vidare anser stadsledningskontoret att detta är i linje med kommunfullmäktiges mål 1.1 Alla barn i

Stockholm har goda och jämlika uppväxtvillkor, mål 1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet, mål 4.2 Stockholms stad är en bra arbetsgivare med goda arbetsvillkor och mål 4.8 Offentlig upphandling utvecklar staden i hållbar riktning. Stadsledningskontoret vill emellertid understryka att ett vinstförbud som skribenterna beskriver inte är detsamma som en vinstreglering.

Om stadsledningskontoret kommer att få ytterligare remisser att besvara gällande vinstreglering kommer ställningstagande och analys att göras när det finns en färdig utredning med konkreta förslag att ta ställning till. I detta sammanhang vill stadsledningskontoret understryka att stadens system inom upphandling och valfrihet är anpassningsbara till nya förutsättningar och staden alltjämt kommer att säkerställa det finns ett adekvat utbud av verksamheter inom kommunal- och/ eller privat regi för att motsvara behoven.

Skrivelse av Anna König Jerlmyr (M) och Lotta Edholm (L) om ” Utredning av konsekvenserna av vinstförbud i välfärden” anses besvarad med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.